

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי משולם זוסיא מטשערנאביל זצוק"ל בן הרה"ק רבי חיים יצחק זצוק"ל נסתלק י"ז חשוון (תשמ"ח)

כבוד קדושת מרן אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א מספר: בעת שבנו את בית המדרש טשערנאביל ברחוב ראב"ד בבני ברק, נסע אבי מורי הקדוש זי"ע לחוץ לארץ למשך תקופה לקבץ ממון, כדי לשלם לקבלן עבור בניית הבית המדרש, והשהות בניכר עלתה לו בקשיים שונים. למעשה באמצע הבניה הסתבך הקבלן בעניני כספים, ואיבד את כל רכושו לא עלינו, וממילא ירד לטמיון כל הסכום שטרם אבי מורי הקדוש לקבץ בחו"ל.

היה קשה מאוד לספר לו מה שאירע, אך כשהתעניין הרבי הקדוש בהתקדמות הבניה, הוכרחו לספר לו מה שאירע עם הקבלן, ואמרו לו בצער שכל הנסיעה לחו"ל היתה על חינום.

נענה הרבי הקדוש ואמר - ואפשר ללמוד מזה חיזוק במידת הבטחון - "איך בין זיך נישט מייאש, אַ אַיד ווייסט דען פאַרןואס מ'פּהאַרט, מ'פּהאַרט ווייל דער אויפֿערשטער שיקט, מה' מצעדי גבר כוננו, ווער זאגט אַז מ'איז געפּהאַרן נאָך געלעבט?" - אני לא מתייאש, וכי יהודי יודע לאיזה צורך הוא נוסע, נוסעים רק מפני שהש"ת שולח, מה' מצעדי גבר כוננו, מי אומר שמטרת הנסיעה היתה כדי לאסוף מעות? כך החדיר הרבי הקדוש את האמונה, שהכל משמים וכך צריך להיות.

*

הרב החסיד רבי יעקב פרידמאן הי"ו מספר: בתחילה התקיימה התלמוד תורה בתוך בנין בית המדרש, כשנעשה המקום צר מלהכיל, רצה הרבי הקדוש לקנות שטח מיוחד לבנות שם בנין להתלמוד תורה, וכבר סיכם על כך עם בעל השטח וקבע איתו מחיר, ונסע לארה"ב כדי לגייס את הסכום הנדרש לזה.

בעת שהותו בארה"ב, הגיע מנהל מוסד אחר ושם את עיניו על השטח, והעלה את מחיר הקרקע, עד שהצליח לקנותו! כמוכן שהדבר כאב והכעיס מאוד לכל הנוגעים בדבר, אך הרבי הקדוש בעצמו נותר רגוע, ולא דיבר שום מילה בנושא זה. ואפילו בבית לא הסכים לדבר כלום מענין זה, ואף הורה לכולם, שגם הם לא ידברו מזה בשום אופן, כי הכל מאת הש"ת, ואין לו שום טענות כלל.

הרב החסיד רבי זעליג צבי שכטר הי"ו מוסיף לספר, שהמקורבים אמרו להרבי הקדוש, שניתן ללכת לדין תורה על זה, כי זה ממש עני המהפך בחררה, ובהאי זכנו. אך הרבי הקדוש ענה, שמה ששייך לו יגיע אליו ממילא, ואינו רוצה לקבלו על ידי הליכה לדין תורה.

טוב עין הוא יבורך, יישר כח למכון "אורה צדיקים - טשערנאביל" על שליחת הדברים

הסיפור שישנה לנו את החשיבה

עצה להתפלל בכוונה גם כשנקלעים למקום שלא מתפללים בנוסח שרגילים

כבר סיפרתי ברמז, שביום טוב הראשון של סוכות, זכית להתפלל בליל יום טוב, בבית מדרש קרלין סטולין בביתר עילית. בין מנחה למערב כיבדו לדבר את הרב צבי פילטשיק, משפחת פילטשיק וקרלין זה נשמה אחת.

הוא דיבר נאום חוצב להבות אש, בין הדברים הוא סיפר סיפור מרתק ממרן הבן איש חי, ולא תאמינו, הסיפור הזה עזר לי ביום ראשון של חול המועד. איך הסיפור עזר לי? קודם נספר את הסיפור.

מן

השמים

מרוצים

מאד

ממעשיו

כך סיפר מרן הבן איש חי זי"ע: יהודי תם ועם הארץ, שלא ידע אפילו פירוש המילות של פסוקי התורה, הוא לא ידע להתפלל, אך הוא זכה להרבה בנים זכרים והרבה כסף, כל בניו נעמדו לפניו בשורה בליל שבת קדוש, והוא בירך אותם. הוא היה כל כך עם הארץ, עד שהוא לא ידע אפילו פסוק אחד שיוכל לברך אותם בזה, עד כדי כך, שכשהוא הלך לבית הכנסת, הוא לא החזיק סידור ביד! כי לא ידע אפילו את צורת האותיות, רק ישב בבית כנסת והאזין לשליח ציבור.

היה שם אדם אחד שהיה לו קול ערב במיוחד, שהוא סידר את התפילה מפרשת העקידה עד ה' מלך, והוא היה קורא את הקרבנות בקול מתוק מאד. כשהיה מגיע לפרשה של איהו מקומן, היה מסיים כל הלכה בניגון מתוק מאד, וביותר כשהוא הגיע למילים "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן", הוא עשה סלסול מיוחד! ונתן דגש מיוחד למילים האלו - "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן".

אותו יהודי עם הארץ שלא ידע אפילו פירוש המילות, חשב לעצמו, למה דוקא ב"אלו ואלו נשרפין בבית הדשן" יש ניגון מיוחד כל כך, בודאי זה ברכות גדולות, ובגלל זה הוא מברך את הציבור ב"אלו ואלו נשרפין בבית הדשן", ומגביה את הקול, ועושה סלסול מיוחד.

כמה שהיה עם הארץ, אך את חמש מילים האלו ששמע כל יום, הוא קלט ולמד לאומרם בעל פה. ומאז והלאה כשהגיע הביתה בכל ליל שבת קדוש, הוא הניח את הראש על הילדים, ובירך אותם: "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן"...

באיזה ליל שבת, התאכסן בביתו איזה תלמיד חכם, והתלמיד חכם ראה את המנהג של אותו יהודי, שהוא מניח את היד על הראש של הילדים ומברך אותם, "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן"! אותו תלמיד חכם נכנס לחרדה, והתחיל לצעוק: מה אתה עושה עם הבנים שלך? חלילה אתה מקלל אותם בליל שבת? חלילה אתה מביא אותם לשריפה בבית הדשן?

באותו ליל שבת אמרו לאותו חכם בחלום: לא טוב עשית שביטלת ממנו את המנהג, הוא אומר את זה בתמימות, כמות שהיה עם הארץ, אך את חמש מילים האלו ששמע כל יום, הוא קלט ולמד לאומרם בעל פה. ומאז והלאה כשהגיע הביתה בכל ליל שבת קדוש, הוא הניח את הראש על הילדים, ובירך אותם: "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן"...

תמים תהיה עם ה' אלקיך, הקב"ה אוהב את התמימות ואת מעשיו, והוא לוקח את האותיות של חמש מילים האלו ועושה מהם צירופים של ברכות. ועל זה נאמר (שיר השירים ב, ד), ודגלו עלי אהבה, אל תקרי ודגלו אלא ודילוגו, או וליגלוגו עלי אהבה, שאפילו שהוא מדגל אותיות, הוא משנה את משמעות הדברים, הוא מהפך את זה חלילה מטוב לרע, אבל אצל בורא עולם זה מקובל, זה אוהב אצל הקב"ה, בורא עולם מתקן את זה בסדר נכון.

עד כאן הסיפור שהרב פילטשיק סיפר בליל יום טוב, בקארוואן של קרלין, ואני מקוה שבקרוב יזכו לבית הכנסת, ולא קארוואן, כי המקום צר מלהכיל בלי עין הרע.

ביום ראשון של חול המועד, הלכתי ליד הבית להתפלל, יש לנו שטיבלאך ליד הבית, ותכננתי בראש שיהיה איזה חזן שאני אוהב, עם הנוסח שאני אוהב, עם הניגונים בהלל שאני אוהב, אך לא פחות ולא יותר, נגש מישהו לעמוד שבכלל לא בכיוון.

ברגע הראשון הרגשתי כזה ציפ - צביטה, אבל אז נזכרתי ב"אלו ואלו נשרפין בבית הדשן", ואז הבחנתי באיזה חמימות החזן מתפלל, אמנם לא בנוסח שלי, אבל באיזה חמימות היהודי נגש לעמוד, ועם החמימות הזו התפללתי איתו שחרית הלל קריאת התורה ומוסף! זאת אומרת, שיהודי חסידי שנכנס למוסיוף להתפלל, הגם שזה לא הנוסח שלו, אבל הוא יכול להידבק בתמימות ובחמימות של הקהל, שחשוב מאד לפני בורא עולם.

עם הסיפור הנ"ל אפשר להסביר בדרך דרש, מה שנלמד בסיעתא דשמיא השבוע בדרך היומית (נדרים דף כ), "ואל תהי רגיל אצל עם הארץ", כי לפעמים תראה אצל העם הארץ דברים משונים ותמוהים, ותמצא להוכיח אותו שיפסיק להתנהג כך, ובאמת מן השמים מרוצים מאד ממעשיו הנעשים בתמימות.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף צח, ב' דחור"מ סוכות תשפ"ג)

כאשר ישא האומן את היונק

מהסיפור והווארט שנספר מהרבי הקדוש, שר התורה, כל רז לא אינס ליה, בעל הפני מנחם מגור זצוק"ל, נוכל ללמוד, שהרבי הקדוש היה בבחינת כאשר ישא האומן את היונק (במדבר יא, יב), כדאי לעיין באור החיים הקדוש על הפסוק.

בקץ שנת תשנ"א נסע הרבי הקדוש הפני מנחם מגור זצוק"ל עם הבחורים למקומות הקדושים, והיה בחוץ מזג אויר חם ולוחט. החסידים התלמידים, פרסו לרבי מטריה למחסה מפני השמש היוקדת.

מיני מתיקה

לפני שלש ימים בורא עולם האיר לי ווארט, והבוקר בורא עולם האיר לי עוד ווארט, בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, וניתן לומר שהא בהא תליא. התקשרתי לפני השיעור בקול הלשון לשאר בשרי הקרוב כל רז לא אניס ליה, והוא שיבח מאד את הדברים בסייעתא דשמיא. נפתח בשתי מימרות מהש"ס, הגמרא במסכת תענית (ז), "והיינו דאמר רבי חנינא, הרבה למדתי מרבתי ומחברי יותר מרבתי ומתלמידי יותר מכולם". מאידך, הגמרא במסכת מכות (י), "והיינו דאמר רבי, הרבה תורה למדתי מרבתי, ומחברי יותר מהם, ומתלמידי יותר מכולם". שימו לב שיש שינוי לשון בין הגמרא בתענית לגמרא במסכת מכות, אם יש לכם הסבר על השינוי לשון, אשמח לשמוע. חשבת בדרכי, ואולי גם זה גם קרוב לפשט, "ומתלמידי יותר מכולם", מדובר על רבי שמלמד את התלמידים שלא על מנת לקבל פרס, הוא דבוק במידותיו של הקב"ה, המלמד תורה לעמו ישראל, והתלמיד בא לספר לרבי, איזה שינוי עצום הוא עשה בעקבות שיחה של הרבי, או איזה חבורה הוא הכין למסור בשיבה, או כמה מסכתות הוא הולך להיבנות בעל פה, בזה הוא נותן לרבי כח להמשיך בהרצת התורה. עם הווארט הזה נוסף ווארט, למדנו השבוע בדף היומי כתובות דף קה, כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים, בפשטות מדובר על מתנה שהתלמיד מביא לרבי, אך לפי מה שדיברנו יתכן, שהדורון זה "חבורה" שהתלמיד כתב או אמר, או הישג רוחני שהתלמיד התקדם. נסיים בסיפור ממורי ורבי, אביהם של ישראל, הרבי הקדוש מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל. היה זה בשנים האחרונות, לפני שהרבי נחטף מאיתנו ביום ז' אדר. הרבי הגיע לחתונה של אדמו"ר"ם בפתח תקוה, כשהרבי חזר לרכב, ניגש יהודי חסיד נדבורנה לרבי, ואמר לרבי בזה הלשון, הבן שלי לומד כל כך טוב בשיבת נדבורנה בסדר שלישי, עד כדי כך שכשהרבי היה באמצע הלימוד בסדר שלישי לראות את צעירי הצאן לומדים, הבחור שהיה כל כך שקוע בלימוד ולא הוציא את העיניים מהגמרא, אפילו לא שם לב שהרבי נכנס ויצא! אמר לו הרבי בהאי לישנא: וְאִסְק וְיִסְטוּ, דוּ בִּיטָט דְעָר גְרַעסְטָעַר גְּבִיר! אתה העשיר הכי גדול, שזכית לכזה בן. (מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף קז, כ"ו תשרי תשפ"ג)

תוך כדי הליכה דיבר הרבי הקדוש דברי תורה, לקיים מצות ובלכתך בדרך, והזכיר את הדף היומי שלנו בנדרים דף כג. הגמרא מספרת שם, שרבי שמעון בנו של רבי יהודה הנשיא היה לו נדר שרצה להתירו, והוא בא לפני החכמים שיתירו לו את הנדר. שאלו אותו החכמים, האם נדרת על דעתך וכן, זה אומר, אילו ידעת בשעת הנדר נסיבות כאלו וכאלו האם היית נודר? אז הוא ענה, כן! שאלו אותו שוב, אדעתא דהכי, אם היה נסיבות אחרת גם היית נודר? ושוב הוא אמר, כן! וכך חזר הדבר על עצמו כמה וכמה פעמים.

רבנן הצטערו מזה, והגמרא משתמשת בלשון, "והוה מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא", הם הלכו הלך וחזרו מחמה לצל ומצל לחמה למצוא פתח. בסוף אומרת הגמרא, אמר ליה בטנית בריה דאבא שאול בן בטנית, אמר לרבי שמעון ברבי, מי נדרת אדעתא דמצערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא, כלומר, האם נדרת גם על דעת שחכמים יצטערו ויצטרכו ללכת הלך וחזרו משמש לצל ומצל לשמש, לנסות להתיר לך את הנדר? עכשיו כבר ענה רבי שמעון ברבי, לא! ישר התירו לו חכמים את הנדר על סמך הפתח הזה.

שאל הרבי מגור בעל הפני מנחם זצוק"ל, לכאורה קשה בפשט, איזה צער יש לבן אדם לעבור מחמה לצל, אדרבה, זה מאד מאד נוח, בשלמא מצל לחמה, זה מאד לא נוח, אבל מחמה לצל מה הבעיה בזה? אלא אמר הרבי על פי דרך הדרש, שנראה שזה היה צל כמו כאן, שפְרָשְׁתָּם לי מטריה למחסה מפני השמש הקופחת, וזהו הצער שהיה לחכמים, שלהם יש צל ואחרים יוקדים תחת השמש הקופחת.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם נדרים דף כג, כ"ט סיון תשע"ה)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מקרלין סטולין שליט"א

שמעתי פעם מיהודי שהסביר, למה אומרים, ראובן "תלמיד חכם", למה לא אומרים שראובן "חכם"? אז הוא אמר, תלמיד - חכם, כי כל החיים נשארים בבחינת תלמיד, גם יהודי שבכל חייו הוא לומד את התורה הקדושה, הוא נשאר תלמיד, כי כל יום הוא לומד משהו חדש.

הבוקר מצאתי מדרש שיר השירים שזה מבהיל על הרעיון, מרפסין איגרא, אבל לפני שנצטט את דברי המדרש, אני ישתף קצת מאתמול בלילה - עניני דיומא. אתמול בלילה הייתי בחצר הקודש קרלין סטולין, בשמחת בית השואבה. בדרך מהבית עד שנכנסתי לקרלין לשמחת בית השואבה, מצאתי שלשה יודים, ששלשתם מקבלים את הגליון מתיקות הדף היומי באימייל כל שבוע, ושלשתם אמרו לי ישר כח על הגליון, אחד נתן את הַקְוֹעֵטְשׁ הזה, השני נתן את הַקְוֹעֵטְשׁ ההוא, והשלישי נתן הסבר שלישי, כל אחד עם ההסבר שלו ממה הוא נהנה.

למה זה כל כך חשוב להגיד לפני גוט וְאִסְק - מילה טובה, עוד רגע קט נקריא מה כתוב במדרש. אבל אתמול כשהייתי בקרלין, התברר לי הסבר במשנה באבות (פ"ה מ"ה), "מעולם לא אמר אדם צר לי המקום בירושלים", בלי עין הרע כזה ציבור גדול שרוקד ושמה, אין שם מקום למחט, אבל כולם רוקדים וכולם שמחים. שלא נדבר שזכיתי ברוך השם להתברך ממרן הרבי שליט"א. הרבי עומד במזרח ושר עם הציבור, זה נותן כזה חיות ושמחה שלא ניתן לתאר במילים.

עכשיו נקריא את לשון המדרש [בודאי תרצו לעיין בפנים, אז נכתוב את המראה מקום, שיר השירים רבה פרשה ד']: רבי אלעזר אומר, כל מי שהוא אומר דברי תורה ברבים, ואינן ערבינן לשומעיהן כסולת זו שצפה על גבי נפה, נוח לו שלא אמרן. רבי יוסי אומר, כל מי שאומר דברי תורה ברבים, ואינן ערבינן על שומעיהן כדבש זה שבא מצוף, נוח לו שלא אמרן. רבנן אמרין, כל מי שאומר דברי תורה ברבים, ואינן ערבינן על שומעיהן כדבש וחלב המעורבין זה בזה, נוח לו שלא אמרן.

רבי יוחנן וריש לקיש, רבי יוחנן אמר, כל מי שאמר דברי תורה ברבים, ואינן ערבינן לשומעיהן ככלה זו שערבה על בעלה בשעת חופתה, נוח לו שלא אמרן. ריש לקיש אמר, כל מי שאמר דברי תורה, ואינן ערבינן על שומעיהן ככלה זו שערבה על בעלה בשעת חופתה, נוח לו שלא אמרן.

מורי ורבותי, מה המכנה משותף - הצד השווה של כל דברי התנאים במדרש שיר השירים, שדברי תורה צריכים להיות "מתיקות", מתוקה על שומעיהן! אז עכשיו תבינו למה כל כך חשוב שיהודי שנותן שיעור ברבים, שיבואו להגיד לו ישר כח, כי על ידי הישר כח הוא יודע שהם ערבים על שומעיהם, ואז הוא לפחות יודע שהוא נמצא במסלול הנכון.

ולמעשה, במילים אחרות, זה משנה להדיא במסכת אבות (פ"ג מ"י), הוא היה אומר, כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, אומר הרע"ב ברטנורא, "כל מי שאהוב למטה, בידוע שהוא אהוב למעלה".

אז מורי ורבותי, הדרשה הבאה בחול המועד שאתם שומעים מאיזה מגיד, אל תגידו לעצמכם, אה, היה דרשה יפה, רק תגשו אליו בבקשה ותגידו ישר כח, תגידו מילה טובה, ואז נזכה שיהיה רוח הבריות נוחה הימנו, ורוח המקום נוחה הימנו.

כבר סיפרנו בעבר סיפור נורא על אחד מגדולי ישראל, שנתן פעם שיעור לכמאתיים איש באחד הערים בצפון, ואף יהודי לא ניגש להגיד לו ישר כח, ואותו מגיד מישרים במשך קרוב לשנה לא רצה להגיד שיעור ברבים, כי אם אנשים לא יודעים להגיד תודה, אז לא צריכים לדבר דרשה. אבל אנחנו בודאי רוצים להיות מהאנשים שמזכים הרבים, שיהיה יגדיל תורה ויאדיר.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף צט, ג' דחור"מ סוכות תשפ"ג)